

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister-president (Drees), 27 feb. 1950

Voor Minister Drees persoonlijk.

Verwezen wordt naar mijn telegram nummer 226.

Volgens mededeling van Simatupang aan Fockema moet er van worden uitgegaan, dat de RIS uitlevering van Westerling zal verlangen. Wellicht ten overvloede wijs ik erop, dat wij onder geen voorwaarden zouden moeten trachten de Engelsen te beïnvloeden om Westerling niet uit te leveren. Er zou immers geen enkele waarborg kunnen bestaan, dat een dergelijke demarche geheim blijft.

Ik sein dit uitsluitend, omdat ik alleen met moeite Buurman kon overtuigen, dat dergelijke stappen niet op hun plaats zijn. Waar Fockema en Buurman toch vreesden, dat een proces tegen Westerling voor Nederland compromittant zou kunnen zijn, heb ik hun de pertinente vraag voorgelegd, of dan nieuwe schandalen openbaar zouden kunnen worden. Uit hun antwoorden leid ik af, dat deze schandalen betrekking zouden kunnen hebben op wapensmokkel, namen van KNIL-officieren die met Westerling contact hadden en kunnen hebben, eventueel scherp optreden van het Nederlandse leger ten tijde van de politie-acties, de nagedachtenis van Spoor, enz.

Mijn mening is, dat na alles wat gebeurd is, wij niet eens meer zullen moeten trachten een geheim proces aan te bevelen, gesteld dat Westerling zou worden uitgeleverd. Hij schijnt in Singapore bij zijn arrestatie te hebben verklaard, dat hij naar Singapore was gekomen om geld te verzamelen en wapens te kopen. Dit kan alleen maar bedoeld zijn om Nederland te compromitteren.

Ik heb verder geëist mij in te lichten hoeveel geld Westerling heeft medegekregen. Van Langen noemde mij een bedrag van 10.000 gulden. Ik heb aan Fockema, Buurman en Van Langen de pertinente vraag gesteld, of zij persoonlijk met Westerling hadden gesproken. Dit werd ontkend. Van Langen heeft de opdrachten aan de lagere officieren gegeven, waarbij blijkt dat men ook van Borghouts, Commandant van het KST, gebruik heeft gemaakt. Ik heb Van Langen gevraagd te onderzoeken op welke wijze degenen, die van hem bevelen kregen deze hebben uitgevoerd en wat met Westerling werd besproken en of deze zich ook aan Westerling hadden laten ontvallen, dat de hoogste legerleiding en de staatssecretaris van Oorlog van medewerking aan de vlucht op de hoogte waren. Ik meen dit te moeten weten om U daarover t.z.t. te kunnen rapporteren, aangezien deze wetenschap nodig is om na te gaan, hoever Buurman en Fockema zijn gecompromitteerd.

Tot en met Zondagavond vernam ik niets van de RIS. Hatta zou Zondagavond naar Djakarta terugkeren.

U begrijpt, dat deze zaak mij abnormaal veel tijd kost, omdat ik de behandeling aan niemand anders kan overlaten.

Op de telegrammen over de Unie-conferentie hoop ik spoedig terug te komen. Reeds thans wil ik echter verklaren, dat de Agenda mij veel te groot voorkomt. U vergeve mij op te merken, dat het hier geen tweede RTC zou mogen zijn. Ook moge niet worden vergeten, dat na een geslaagde RTC een eerste Unie-conferentie niet het zelfde is als een Benelux-conferentie. Mijns inziens zal, afgezien van formele Agenda-punten, de Agenda alleen het hoogst noodzakelijke mogen omvatten. De toestand is hier te labiel om de conferentie teveel te mogen laten omvatten. In enkele gevallen zal zelfs moeten worden overwogen om punten, die volgens de RTC zouden moeten worden behandeld, uit te stellen door in gemeenschappelijk overleg eenvoudig te verklaren, dat deze punten op de volgende Ministersconferentie zullen worden behandeld.

Ik verzoek U dit slechts als zeer voorlopige reactie te willen beschouwen. Ik voeg hieraan toe, dat ik tot deze conclusie reeds was gekomen, voordat de tweede Westerlingcrisis uitbrak.